

Z hlediska délky času věnovaného prověřování a procvičování učiva je patrná zjevná diference. Úplná absence uvedených činností byla nejčastěji zaznamenána v případě prověřování vědomostí s cílem hodnotit výkon žáka, obecně byla absence prověřování učiva ve sledovaných hodinách výrazně častější než absence procvičování učiva. Pokud bylo prověřování či procvičování věnováno 10 nebo méně minut, jednalo se častěji o prověřování vědomostí žáků s diagnostickým cílem. Naopak při delším času výrazně převládalo procvičování učiva nad prověřováním vědomostí žáků.

Zatímco prověřování a procvičování učiva lze opodstatněně očekávat v každé vyučovací hodině, pro další sledované jevy to zdaleka platit nemusí a technicky dost dobře ani platit nemůže – výskyt vyššího počtu různých metod a forem výuky v jedné vyučovací hodině by vedl k roztržitosti celkové linky hodiny a s velkou pravděpodobností ke spíše povrchnímu působení ve směru rozvoje dovedností a vědomostí žáků. Inspekční pracovníci proto vedle samotného záznamu výskytu metody či formy výuky rozlišovali také to, zda metoda či forma převládala ve sledované hodině, nebo zda byla zaznamenána pouze okrajově.

Tabulka 47

Metody a formy výuky (v %)

Metody a formy výuky	Jev převládá	Jev byl evidován	Jev nebyl evidován
Samostatná práce žáků	20,8	68,3	10,9
Práce ve dvojicích	3,1	19,2	77,7
Skupinová práce žáků	6,1	15,7	78,2
Diskuse v rámci celé třídy	2,8	30,0	67,2
Výklad žáka	0,1	16,9	83,0
Výklad učitele s dialogem	15,7	63,8	20,5
Výklad učitele	11,5	39,4	49,1
Učitel záměrně chybuje	1,7	4,1	94,2
Soutěž	1,3	10,9	87,8
Hra	0,7	12,7	86,6
Dramatizace	0,0	3,3	96,7

Výsledky ukazují, že nejčastěji byly ve sledovaných hodinách pozorovány samostatná práce žáků (89 %) a výklad učitele spojený s dialogem s žáky (79 %), naopak jen velmi zřídka byli inspekční pracovníci svědky skupinové práce žáků či práce žáků ve dvojicích (22 %). Vzácně se vyskytujícími didaktickými prvky výuky byly rovněž soutěže (13 %), hra (13 %) a dramatizace (3 %). Z pohledu významnosti výskytu v hodině byla nejčastější dominantní náplní hodiny samostatná práce žáků (21 %) a výklad učitele (16 %). Prakticky vůbec nebyl zaznamenán didaktický postup opírající se o záměrnou chybu učitele, prostřednictvím jejíhož objevení a opravy žáky mohou žáci efektivně rozvíjet své vědomosti v oblasti matematiky, stejně jako své schopnosti pozorně a kriticky vyhodnocovat přijímané poznatky, korigovat je a nacházet správná řešení předložených problémů. Posílení právě takových „interaktivních“ forem a metod, v nichž žáci uplatňují vlastní kritické myšlení, je z hlediska dalšího rozvoje matematické gramotnosti žádoucí. V necelé třetině vyučovacích hodin (30 %) byla zaznamenána pohybová aktivita žáků – ve třech čtvrtinách případů se jednalo o pohybovou aktivitu žáků iniciovanou učitelem, ve zbylé čtvrtině případů pak o spontánní pohyb žáků, který nerušil průběh hodiny a nebyl proto vyučujícím omezován. Zejména v nižších ročnících má zařazování pohybové aktivity význam pro udržování pozornosti a mentální kondice žáků.

Ve více než polovině hospitovaných hodin (57 %) nebyla zaznamenána žádná diference, v další desetině hodin (11 %) pouze zcela minimální diference. To je nepřilíš povzbu-